

Adrijana Alegri

Kuća suncokreta

Prevela
Aleksandra Čabraja

 Laguna

Naslov originala

Adriana Allegri

THE SUNFLOWER HOUSE

Copyright © 2024 by Adriana Allegri

Published by arrangement with St. Martin's Publishing
Group.

All rights reserved.

Translation copyright © 2025 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za moju majku Germanu Peto Alegri,
koja me je naučila da mogu da ostvarim
sve čemu se posvetim i koja je bila žena
izuzetne snage, saosećanja i milosti

PROLOG

Leto 2006.
Remsi, Nju Džerzi

KETRIN

Poziv iz bolnice Englvud stiže u dva sata ujutru.

Muž i ja se istovremeno trgnemo na oštro zvrndanje telefona, ali ja prva dižem slušalicu. Miran i odmeren ton bolničara nekako je još jeziviji od njegovih reči. Samo Džordžova ruka preko mog ramena sprečava knedlu panike u mom grlu da izleti u vidu vriska. Moja osamdesetčetvorogodišnja majka je na urgentnom odeljenju – sa istegnućem ručnog zgloba, kontuzijom i čvorugom na glavi. „Vaša mama je imala sreće“, kaže bolničar. „Možete li da dođete po Alinu i da je odvezete kući?“

Prema rečima bolničara, moja majka nije htela da nas uznemirava usred noći. Došla je u bolnicu sama, prokletim taksijem. Neverovatno.

Zahvaljujem mu i spuštam slušalicu pre nego što se rasplachem. Džordž me privlači sebi i trlja mi leđa dok bol u mojim grudima ne popusti.

„Opet smo se izvukli za dlaku“, mrmlja mi on na uho. „Ona je dobro, Ket. Tvoja mama je jaka žena. Kao i ti.“

„Znam“, šapućem.

„Pusti me da pođem s tobom.“

Nema smisla da oboje idemo u bolnicu, te kažem Džordžu da ostane kod kuće. Trebaće mi njegova tiha snaga i smisao za

šalu kasnije tokom dana, a kad odvedem majku kući, on može da pozove devojke i prenese im šta se dešava ako bude potrebno. Iako su Megi i Brin odrasle i imaju sopstvene porodice, veoma su zaštitnički nastrojene prema svojoj baki.

Moj dragi muž mi sprema čaj dok se oblačim. Pruža mi šolju zajedno s mojim jutarnjim lekovima za pritisak.

„Još je rano, ali uzmi ih sad“, kaže Džordž. „Pritisak ti je verovatno skočio do tavanice.“ On duboko uzdiše dok ja hodam tamo-amo po kuhinji, a onda mi uputi pogled koji sam mnogo puta videla – topao pogled svojih svetlosmeđih očiju koji je delom naređenje, delom molba. Pogled koji govori: *Smiri se, Ket. Zbog mene. Molim te.*

Posle četrdeset godina, Džordž poznaje svaki mračni ugao mog kontrolišućeg srca. Nalazim utehu u njegovom promuklom baritonu i toplini njegovih prstiju na svojim. Taj čovek mi ne dozvoljava da izađem iz kuće dok mi ruke ne budu sasvim mirne.

Polučasovnu vožnju do Englvuda završavam za dvadeset tri minuta, dok mi se brige roje po glavi. *Kako je pala? Hoće li joj trebati dodatna pomoć ili će morati u dom?* Tu je i stara svađa oko koje smo se natezali mesecima, koja se uvek završi grižom savesti: *Da li je trebalo da je ubedim da dođe da živi s nama prošle godine, kada se odrekla vožnje?*

Kao i druge žene sa starijim roditeljima, učim da budem majka svojoj majci. Najčešće je to nespretni ples ljubavi, straha i strepnje, ispunjen pogrešnim koracima od kojih osećam mučninu. I umor.

Kada konačno zavirim u sobu na urgentnom, ošamutim se od olakšanja. Moja majka ima mali flaster iznad leve obrve i zavoj na desnom ručnom zglobu. Pa ipak, sedi na ivici bolničkog kreveta i nadzire medicinsko osoblje dok je oni pregledaju. Leđa su joj prava, vitke noge se njišu a glava joj je visoko podignuta. Kada naredi jednom od pomoćnika da joj donese čašu vode, bolničar se nasmeje.

Ona je poput prirodne sile. Osamdesetčetvorogodišnji uragan od žene. Smejući se kroz suze, provlačim se kroz zavesu oko njenog bolničkog kreveta. Ona blago iznenađeno diže obrve, kao da sam malo zakasnila na naš sedmični ručak.

„Ah. Tu si, Kačen“, kaže ona svojim otresitim nemačkim naglaskom, izgovarajući nadimak koji nisam čula decenijama.

Opet mi naviru suze, ali ih otirem nadlanicom. „Mama, vidi šta si uradila. Šta se desilo?“

Ona me poljubi u obraz, a zatim prevrne očima pre nego što nemarno odgovori na moje pitanje. „Dobro sam. Preteruješ, kao i obično. To je bila samo sitna nezgoda.“

Bolničar se nasmeje i zakašlje. „Vaša mama je izbegla opasnost, ali je bogami opasna.“ On joj pripreti prstom. „Pazite šta radite, sunce moje. Nema više planinarenja.“

Majka gundā, očigledno uvređena zbog toga što je on zadirkuje kao staru damu. Ali on joj potom namigne i ona se odmah preobrazi. Pocrvenevši, potapše ga po ruci i zahvali mu na stručnosti i brizi. Tada znam da mi je mama dobro. Čak i povređena, dovoljno je prisebna da uoči zgodnog mladića dubokih plavih očiju.

Kad se te oči zagledaju u moje, vidim da su pune razgaljenog saosećanja. „Srećno“, mrmlja bolničar pre nego što se udalji hodnikom.

Još jednom pitam majku kako se povredila.

Ona tvrdoglavo isturi bradu. „Čistila sam ormar u spavaćoj sobi i izgubila sam ravnotežu. To se moglo svakome desiti.“

Nekako ne verujem u to.

„Koristila si stepenik, je li?“, pitam svojim najsmirenijim glasom. Stepenik koji je obećala da nikada neće koristiti kada je sama. Onaj koji je trebalo da joj odnesemo iz kuće još pre mnogo godina.

Majka frkne i obori pogled, odjednom se zamišljeno zagledavši u svoje noge koje se klate.

Neka mi je bog u pomoći. Najradije bih je zadavila. „Mogla si da slomiš kuk. Ili nešto još gore.“

Pogled koji mi ona upućuje krajičkom oka nagoveštava pobunu.

Dok se vozimo do njene kuće, oprezno razgovaramo, ali je vazduh nabijen grižom savesti, frustracijom i mnoštvom neizgovorenih reči. Na pola puta, međutim, ona me hvata za ruku. Ruka joj je hladnija nego što bi trebalo da bude, i uzdrhtala. Uprkos svem prkosu, potresena je.

„Jača sam nego što misliš“, kaže ona, možda da bi ubedila sebe koliko i mene. „Starenje nije za slabiće.“

Kao da ja to ne znam. Samo sam dvadeset godina mlađa od nje. Ali za sada odbacujem ljutnju. Držimo se za ruke do kraja vožnje do njene kuće.

Ugljeno nebo već je izbledelo do boje lavande kad smo se zaustavile na prilaznom putu ispred doma mog detinjstva. Posle šezdeset godina nije se mnogo promenio. Crvena opeka je malo tamnija, ali je boja oko prozora i kapaka sveže tamnozeleno. A hrast i travnjak u dvorištu ispred kuće su besprekorni, zahvaljujući baštovanskoj službi koju zovemo dva puta mesečno. Novca nikad nije bilo mnogo, ali moja majka ume da čuva ono što ima. Ulazi u kuću, šepajući ali bez moje pomoći, i obaveštava me da *ne*, neće otići u krevet. Za ime boga, već sviće. A ona je mrtva gladna. Još je rano za obilan doručak, ali jedan fini čaj od kamilice i malo keksa bi joj baš prijali.

Na redu je još jedna strateška predaja. Donosim led i ibuprofen i smeštam je na sof u dnevnoj sobi. Ona zdravom rukom protrese jastučiće boje rde i senfa i zavalj se na njih sa dubokim uzdahom. Nameštaj – koji je bio poslednji krik mode sedamdesetih prošlog veka – video je i bolje dane. Poput nje, on i dalje istrajava, izvanredno dobro se držeći za svoje godine.

Ulazim u kuhinju da joj donesem traženi čaj i keks.

„Ne diraj sudove“, upozorava me ona. „I kloni se moje spavaće sobe. Taj krš ću srediti kasnije.“

U sudoperi su dva tanjira, viljuška, kašika i jedna šolja, što kuhinju čini katastrofalno neurednom po njenim merilima manijačke čistoće. Ne slušajući njeno naređenje, ubacujem sudove u mašinu dok pravim čaj, a onda brišem svaki pedalj radne površine izbledele boje avokada.

Kada se vratim u dnevnu sobu, ona već spava kao klada. Hvala ti, bože.

Spuštam se na stolicu, zahvalna za priliku da se priblerem i da je bolje pogledam. Dok majka hrče otvorenih usta, vidim da su joj obrazi upali. Linija njene četvrtaste brade je ublažena. Te promene su sitne, ali zbog njih ona izgleda mnogo starija. A u njenom disanju ima nečeg drugačijeg, blagog zastajanja na kraju svakog izdaha kojeg nije bilo pre samo godinu dana. Dok joj se grudi dižu i spuštaju, odjednom se prestravim da će njeno disanje prestati.

Strah me poput pesnice udara u solarni plexus. Moja majka je jedina osoba na svetu koja me u potpunosti poznaje, koja me se seća od početka. Nisam spremna da je izgubim.

Taj jebeni stepenik će biti rastavljen na komade i bačen u smeće. Danas.

Žurim u njenu spavaću sobu, ostavljajući vrata malčice odškrinuta da čujem ako se ona probudi. Po izgledu njene sobe tačno se vidi šta se desilo. Vrata njenog ormara su širom otvorena a između njih stoji stepenik, iako je oboren postrance i zatrpan hrpom bluza na vešalicama. Zamišljajući kako je pala – kako gubi ravnotežu pružajući ruke prema najvišoj polici, pokušava da zaustavi pad grabeći odeću, a zatim se, pokretima usporenim kao u filmu, stropoštava na drveni pod – poželim da sve u sobi razbijem na komadiće. Umesto toga, pažljivo vešam svu odeću koja je popadala po podu, udišući oštri, limunasti miris *Žan Nate* kojom njene stvari još uvek odišu.

Kada priđem da podignem stepenik, vidim da je prokleta stvar zaglavljena, uglavljena u vrata. Tek iz trećeg pokušaja ga oslobađam, ali cimajući ga iščupala sam dasku iz poda. Ovaj pod se raspada, očigledno je opasan.

Spuštam se na kolena da vratim pomerenu dasku na mesto, ali je prostor ispod nje veliki. To zapravo nije samo prostor za podnu dasku. Ova daska vešto prikriva skrovište, savršeno prikladne veličine za predmet koji se u njemu nalazi. Taj predmet ima veličinu i oblik kućnog sefa i umotan je u staru svilenu maramu – belu i teget sa tačkicama, koju pamtim iz osnovne škole. To je bila mamina omiljena marama. Stalno ju je nosila.

Drake na potiljku mi se nakostreše. Bolja kćerka bi poštovala njenu privatnost, vratila bi dasku na mesto i otišla.

Ali ja to ne radim.

Kutija je tako teška da moram da je dižem obema rukama. Spuštam je na pod a onda odmotavam svilenu maramu i jednu deblju, somotsku, ispod nje.

Prekasno shvatam kobni značaj svoje greške. Nikada više neću moći da zaboravim tu čudovišnu stvar.

To je velika kutija načinjena od žute hrastovine sa elegantnom šarom riblje kosti. Majušni ključ pričvršćen za bočnu stranu ukrašen je savršenim spiralama. Poklopac je lakiran do satenskog sjaja.

I obeležen kukastim krstom.

Od te dve reči, *kukasti krst*, osećam vrelo bockanje panike u obrazima. Iz sobe kao da je odjednom isisan sav kiseonik. Kukasti krst je simbol licemerja i mržnje, i smrti miliona nedužnih ljudi. Uništenja. Za pokolenja Nemaca to je obeležje sramote, zajedničke krivice koju bi mnogi rado zaboravili.

Stidimo se svog nasleđa. Moja majka mi nikada te reči nije glasno izgovorila, ali znam da se ona tako oseća. Oduvek sam to znala.

Imala sam tri godine kada smo došle u Ameriku i ne sećam se zemlje u kojoj sam se rodila ni kako smo stigle u Sjedinjene

Države. Ne znam čak ni nemački jezik. Majka nikad nije puštala Nemce u kuću. *Ostavile smo otadžbinu za sobom*, govorila mi je kad sam je preklinjala da mi priča o mom ocu ili o domovini. *Sada smo Amerikanke. Ti si Amerikanka*. Posle mnogo godina moljakanja i raspravljanja, prestala sam da se raspitujem o prošlosti. Živela sam u senci njenih tajni, pretvarajući se da one ne postoje.

Jesam li bila naivna ili nisam želela to da vidim? Samohrana majka koja me je tako strastveno volela, žena koja je radila dva posla da bi nas prehranjivala, bila je, šta? Prokleta nacistkinja.

Ne, ne mogu u to da poverujem.

Spuštam kutiju na krilo, čupkam sasušenu lepljivu traku da oslobodim ključ. Ruka mi toliko drhti da ključ sa treskom pada na pod. U dubini grla osećam bakarni ukus straha.

Iz dnevne sobe ne dopire nikakav zvuk. Ona još uvek spava. Moram da znam.

Kutija se otključava tiho škljocnuvši i ja dižem poklopac, udišući slatki miris stare hartije i mastila. Unutra je neobičan skup raznovrsnih predmeta. Članci iz nemačkih novina. Težak zlatni medaljon sa ugraviranim kitnjastim slovom A. Operski program iz hiljadu devetsto trideset devete, predstava *Zigfrid* Riharda Vagnera na Bajrojtском festivalu. Hrpa pisama, u kovertama krutim i požutelim od starosti. Izbledele razglednice. Tu je i mamina fotografija u nabranoj uniformi negovateljice – moja mama je bila *negovateljica*? – na kojoj je okružena grupom dece koja prekrštenih nogu sede na podu. Deca izgledaju bolesna, izrazi lica su im mlitavi a njen osmeh je previše napregnut da bi bio iskren. Prevrćem fotografiju, ali zapis na pozadini otkriva samo njeno ime i godinu: Alina, 1940. Tu su i druge fotografije dece, koje mi izazivaju nelagodu. Dugi, besprekorni redovi beba u kolevkama, vojnički precizno povijenih u identične pokrivače. Mala deca koja obeduju, sedeći na niskim klupicama. Druga deca koja stoje dignutih glava, bucmastim ručicama pokazujući nacistički pozdrav. Toliko

dece. A nigde majki na fotografijama. Ni očeva. Tu su samo negovateljice.

Poslednja fotografija, portret, proviruje sa dna kutije i ja je izvlačim.

Muškarac na fotografiji je lep iako se ne smeši. Zalizana kosa deluje strogo, kao i crte njegovog lica, ali su mu oči tople. Pogledi nam se sreću, pogled tog čoveka i moj, i meni zastane dah. Čvrsto zažmurim a ispod kapaka mi izbijaju sitni svetlaci. Gotovo se sećam njegovog lika.

Kada sećanja konačno počnu da naviru, blistaju mi u mislima zapanjujuće jasno, poput fotografija iz albuma.

On gleda naniže u mene i smeši se, lica obasjanog suncem, dok šetamo kroz polje suncokreta prema kući okrećenoj u belo. Grubim i žuljevitim rukama diže me sebi na ramena pre nego što pojurimo hodnikom u sobu ispunjenu knjigama i sa ogromnim, zaobljenim kaminom. On grli majku oko struka dok se naginju da me poljube za laku noć. Sećam se začinskog mirisa njegovog losiona za brijanje i kako su me njegovi zulufi grebali po vratu.

Ostavile smo otadžbinu za sobom.

Ponovo zagledajući fotografiju, trudim se da objektivno posmatram njegovo lice, izbegavajući da pronalazim sličnosti ako ih nema. Pa ipak, postoji sličnost u liniji brade i nosa, a i oblik očiju nam je sličan. Sklapajući svoje, pokušavam još da se prisećam, trudim se da u mislima vidim još slika. Ali ništa više se ne pojavljuje.

„Kačen. Šta to radiš?“

Okrenem se čuvši oštri, optužujući zvuk majčinog glasa. Ona stoji na vratima spavaće sobe, napučenih usana.

Kada joj pogled padne na moje krilo, ona uzvikne i odvraća glavu.

Dižem kutiju, pružajući joj je bez reči. Sva pitanja su mi ostala zaglavljena u grlu zajedno sa stotinama ostalih koje sam joj postavljala godinama, i koja su sva ostala bez odgovora.

Nemo se boreći s talasima panike, posmatram majku kako pokušava da se sabere. Ona izbegava moj pogled. Duboko pognuvši glavu, ona se hvata za grlo, pa za stomak. Disanje joj je teško i isprekidano.

Konačno, mama duboko udahne, isprsi se i pogleda me u oči. Obrazi su joj vlažni. Njene zelene oči tamne su od bola i straha.

„Nije to ono što misliš.“ Ona molećivo pruža zdravu ruku koja podrhtava. „Dođi u dnevnu sobu. Molim te. Sve ću ti objasniti.“

PRVI DEO

Badensburg

PRVO POGLAVLJE

Leto 1938.
Badensburg, Nemačka

ALINA

„Primila bi te prljave Jevreje ovde? *Zašto?*“

Fricov glas je bio oštar i odsecan, poput praska biča. Uspravljajući se u sedeći položaj na travi, upadljivo je počistio travke i listiće sa svojih pantalona i zagladio neposlušne vlasi svoje plave, kratko ošišane kose. Alina uznemireno oseti kako je obrazi peckaju. Fric nikada nije bio tako okrutan. Blagi dečak sa kojim je odrasla i koji je umeo da namami i osedla i najnemirnijeg ždrepcu, sada je nestao. Fric je postao nemoguć. Neprepoznatljiv.

Alina je očima šarala po prostirci za piknik, a njena najbo-lja drugarica Karin sedela je ćuteći i nepomično poput kipa, pogleda prikovanog za zemlju. Tišinu je remetilo samo resko glasanje zrikavaca.

Kako je došlo do ovoga?

Nazivali su sebe Fantastičnom četvorkom: Alina i Albert, Karin i Fric. Dva para i najbolji prijatelji, zajednički su pripremili današnji piknik. Albert je bio zadužen za hleb i čokoladu, Fric je doneo grožđe i činiju slatkog svežeg sira. Karin je iz svoje kuće krišom uzela majčin ružičasti porcelan dok je Alina donela štrudle i najnoviji rukopis kratke priče da je čitaju uz

desert. Uživala je kad su se smejali nad zabavnim obrtima u „Tristanovoj izdaji“.

Čak im je i vreme išlo naruku. Napolju je bilo božanstveno, toplo i pomalo sparno, a povetarac koji je mrsio Alinine šiške nosio je slatki miris lavande. Pre pet minuta ona je ležala ispružena na travi sa glavom naslonjenom na Albertovu ruku. Sunce ju je uspavalo i nije joj bilo potrebno ništa osim dodira tople trave na nogama, pamučnog mirisa Albertove košulje i pospanog milovanja njegovih prstiju po njenoj kosi.

Albertova ruka je sada bila obavijena oko njene čvrsto poput stege, upozoravajući je da ćuti.

Njegove oči boje ćilibara su zaškiljile, nozdrve su mu se raširile a pune usne stisle se u tanku i sumornu crtu. Na trenutak, Alina je poželela da nestane.

„Odgovori mi na pitanje“, zahtevao je Fric, upirući zdepa-stim prstom u Karinino lice. „Daj mi jedan prokleti razlog zbog čega želiš ovde te usrane Židove.“

Još napete tišine.

Karinini ružičasti obrazi prebledеше. Progutala je knedlu pre nego što je digla pogled. „Mina i Oskar su mi bili prijatelji. Nedostaju mi“, rekla je tankim glasićem. Karin pognu glavu a platinasta kosa joj pade preko lica kao zavesa.

Fric se podboči laktovima i prezrivo reče: „Verovatno bi pozvala te dve svinje na naše venčanje kad bi mogla.“

Ponašao se nesnosno. Karin to nije zaslužila. Niko nije a posebno ne Karin, njena najbolja drugarica i najdobronamer-nija od svih njih. Karin nikada ni o kome nije rekla ružnu reč. Što se ticalo Nojmanovih – Alina zadrhta – njihova porodica se spakovala i nestala još pre šest meseci, usred noći, bez ijedne reči. Od tada niko ništa o njima nije čuo.

Alina povuče suknju niz potkolenice i obgrli kolena. „I meni nedostaju“, reče ona, trudeći se da ne zvuči napeto. „Karin je u pravu. Oskar i Mina su nam oduvek bili prijatelji.“ Nikada joj nije bilo važno to što su Nojmanovi Jevreji. Za ime boga,

nikome u selu nije, stvarno nije, osim ponekog nepromišljenog komentara ili povremene šale.

Oskar i Mina nikada nisu pričali o svojoj veri niti su se, kad je već o tome reč, raspitivali o Alininoj luteranskoj ispovesti. To nije bila tema o kojoj su njeni prijatelji razgovarali. Alina, naravno, nije viđala Nojmanove u crkvi, jer su oni poštovali subotu, ali osim toga Oskar i Mina se ni po čemu nisu razlikovali od njenih ostalih prijatelja. Svi su se zajedno igrali i išli u školu, rojeći se kao pčele jedni kod drugih u kući posle škole i uživajući u dugim lenjim danima na jezeru svakog leta.

Fricove usne se gadljivo izviše kao da ga je neko primorao da popije kašiku ribljeg ulja. Zatim je započeo svoje predavanje. Bila je to jadna, protivrečna mešavina laži – istog onog odvratnog smeća kojim su ih na silu kljukali na obaveznim časovima rasnog obrazovanja koje su pohađali subotom.

Oskar i Mina su razmažena derišta. Otac im je komunista, kao i svi ostali Jevreji. Jevreji su pritvorni. Sebični. Oni krađu od poštenih, vrednih Nemaca i broje svoj novac dok mi ostali gladujemo na ulici...

Alina se trudila da to čuteći podnosi. Ponekad je ta taktika uspevala i Fric bi se izduvao. Ali kad je nazvao frau Nojman lenjom kravom – frau Nojman, koja je kuvala za Alininu porodicu prošle zime dok je tetka Klaudija ležala zbog upale pluća – nešto je u njoj puklo.

„Ti si kao glupavi papagaj, ponavljaš sve besmislice koje čuješ“, rekla je Alina ljutito. Od besa joj je zvonilo u ušima. „Za ime boga, Fric. Misli svojom glavom.“

Karin naglo udahnu.

Albert je privuče sebi. „Ćuti“, prošaputa on. Od napetosti u njegovim rukama i njegovog čvrstog stiska, Alini je srce bubnjalo u grlu.

Fric se nasmešio – nasmešio se i odmahnuo glavom, a zatim se zagledao u Alinino lice kao da istražuje svaku njenu crt. Bila je to hladna, bezosećajna procena, kao da posmatra

insekta koji gmiže po zidu. Od pogleda njegovih svetlozelenih očiju nakostrešile su joj se dlačice na potiljku. Alina duboko udahnu, ali slatka mešavina mirisa lavande i trave kao da je bila lepljiva. Gušila ju je.

„Ako toliko voliš svoje jevrejske prijatelje, možda bi trebalo da provodiš više vremena s njima“, reče konačno Fric. „Siguran sam da bi se to moglo srediti.“

Albert režeći skoči na noge. „Sad je dosta. Izvini joj se. Odmah.“

Fric je ćutao. Ustao je i polako se približio Albertu sve dok nisu stajali oči u oči. Vazduh kao da je treperio oko njih dvojice dok su se uzajamno streljali pogledima. Albert je tako snažno stezao pesnice da su mu ruke drhtale.

Nekoliko trenutaka Alina je bila sigurna da će doći do tuče.

Karin je polako ustala, a zatim im oprezno prišla. „Molim te, Frici. Ovo je naš poslednji izlazak pre venčanja. Ne bi trebalo da se svađamo.“ Glas joj je drhtao i dvama prstima dodirnula je Fricovu ruku. „Molim te.“

Fric je sklonio Karininu ruku.

Zatim se nasmejao. Bio je to kreštav, ružan, lažan smeh. Ironično se naklonio Alini pre nego što se spustio na travu.

„Izvinite nas“, procedio je Albert kroz stisnute zube povukavši Alinu da ustane. Držeći je za ručni zglob, odvuкао ju je od prijatelja, niz brdo i kroz visoku travu putem što je vodio do jezera.

„Pusti me“, siktala je ona, ali je Albert, ne obraćajući pažnju na nju, išao sve dalje, stežući joj ruku kao okovom. „Pusti me“, povika ona. „Mogu sama da se brinem o sebi.“ Istrgla je ruku iz njegove i posrnula, spotičući se. Iako joj je gusta trska ublažila pad, nije je sprečila da završi na kolenima zbunjeno ciknuvši.

Albert je diže na noge. Tamno rumenilo mu je oblilo vrat sve do obraza a pepeljastoplava kosa mu je štrčala pod čudnim uglom. „Misliš da si se tamo dokazala?“, grdio ju je on,

istovremeno se naginjući da joj pomogne da očisti travu sa suknje i cevanica.

Alina je bila suviše besna da bi mu odgovorila. Umesto odgovora, uputila mu je samo ljutit pogled i protrljala žutu kariranu tkaninu u jalovom pokušaju da ukloni mrlje od trave.

„Dobro“, reče on i prođe šakom kroz kosu, zaključivši. „Dosta je priče. Prošetaj sa mnom. Oboje moramo da se smirimo.“ Usta mu se izviše u nakrivljeni osmeh, koji je ona dobro poznavala. Koji je uobičajeno uspevao.

Albert joj opet pruži ruku a ona ga ovog puta nije odbila. Alina je prigušila svoju ljutnju i pustila ga da je povede kroz gusto busenje trske koja joj je gicala potkolenice dok su išli duž obale. Tokom njihove neme šetnje napetost između njenih lopatica se ublažila i ona se opustila uz poznate zvuke i mirise jezera: potmulo gakanje gusaka dok su im letele iznad glava; tiho šaputanje vetra kroz trsku; i resku mešavinu mirisa lokvanja, pastrmke i algi što su plutale po vodi. Kada su prešli oko kilometar i po, kosa joj se od napora zalepila za obraze, ali Alina je bila zahvalna zbog toga što joj je nešto odvušlo pažnju. Nije shvatala razmere svog besa, svoje panike, dok nije prestala da se trese.

Sklanjajući kosu s lica, zastala je da se preko jezera zagleda u njihovo majušno selo – sto pedeset duša koje su zajedno živele, radile i uglavnom se dobro slagale. U vodi su se ogledali plavo nebo bez oblaka, oronule kule zamka Goteštrenen i visoki krov od trske krčme *Baum haus*. Desetak restorana, pivara i turističkih radnji, među kojima je bila i knjižara njenog teče, behu raštrkani duž obale. Od jezera su se širila polja na kojima se letnje žito sijalo na suncu.

Albert uze kamenčić i spretno ga baci prema jezeru. Poskočio je na površini vode u četiri brza, laka odskoka, stvarajući desetine koncentričnih krugova na vodi. Posle pola minuta talasići se umiriše te je odraz opet bio savršen.

„Izgleda tako spokojno“, reče Alina.

Albert njihovim spojenim rukama pokaza prema Karin i Fricu, koji su sada leškarili na suncu. „Sve tako izgleda izdaleka. I oni odavde izgledaju spokojno. To je iluzija.“

Albert je bio u pravu što se toga tiče. Alina se cele nedelje radovala ovom pikniku, ali nije baš mnogo verovala da će dan moći da prođe bez svađe. „Trebalo je da budem opreznija“, rekla je. „Da se potrudim da se objasnim s njim.“

Albert duboko uzdahnu. Pogled mu je bio tužan i mrtav ozbiljan. „Ne, Alina. Moraš prestati da se raspravljaš sa Fricom o Jevrejima.“

Te reči je zapekoše kao vrela voda po koži. „O Jevrejima? Misliš na Nojmanove.“ Alina se odmaknu da ga pogleda u oči, ali joj je njegova čvrsto stegnuta vilica nagoveštavala da on nije raspoložen da je sasluša. „Oskar i Mina, naši prijatelji“, reče ona nešto glasnije. „Ili si ih i ti zaboravio?“

Albert tako žestoko opsova da se Alina trglu. „Nisam ih zaboravio“, reče on. „Ali raspravljanje sa Fricom je bespredmetno. Opasno. Moraš da naučiš kada treba da držiš jezik za zubima.“

Alina uzmaknu koračajući unazad, vrelih obraza. Albertova otvorenost je nije iznenadila. On je počeo da joj deli savete čim je napunio osamnaest godina. Ali Albert nije imao prava da joj govori kako treba da se ponaša, nakon što je ispaio kukavica pred njihovim prijateljima.

„Hoćeš da hodam po jajima i da se plašim da izgovorim istinu“, reče ona, dok joj se panika razlivala po grudima. „Zar se stvarno toliko plašiš?“

Albert se nasmeja, ali to je bio oštar, nategnut smeh. Alina je shvatila da ga je dovela na ivicu suza. „Naravno da se plašim! Prokletstvo, Nojmanovi su za sada bezbedni. Brinem zbog tebe.“

Pre nego što je Alina stigla da ga pita otkud on zna da su Nojmanovi bezbedni, Albert ju je zgrabio u naručje i poljubio.

Alina se zgrči osećajući kako joj vrelina kulja kroz telo. Albertove usne bile su slatke od čokolade, ali su je usta koja su se

spustila na njena ljubila silovito i očajnički. Obavijajući mu ruke oko vrata, Alina je sav svoj bes pretočila u uzvraćeni poljubac. Raspršile su se misli o njihovoj svađi i o bilo čemu drugom. Ništa joj nije bilo važno osim želje da mu bude što bliže.

Albert se prebrzo odmakao iznervirano stenjući, zbog čega je ona zadrhtala.

„Obećaj mi da ćeš biti pažljivija“, prošaputao je.

Alina protrese glavom da je razbistri. Ne. Ovo nije bila svađa koju mogu da reše poljupcem. Pokušala je da se iskobelja iz njegovog naručja, ali joj Albert to nije dozvolio.

„Volim te“, reče on. „Tvoja bezbednost je jedino što mi je važno. Odlazim u Berlin za dve nedelje. Neću biti ovde da te zaštitim. Molim te“, reče on, i opet je poljubi. „Obećaj mi.“

Alina nasloni glavu na njegove grudi, udišući poznate mirise sa njegove košulje – miris čistog pamuka i trave, i reskog mirisa njegove kože. Nikada nije sumnjala u Albertova osećanja, kao ni u svoja. Volela ga je celog svog života. Sva lepa sećanja su joj na neki način bila povezana sa Albertom. Nikada nije mogao postojati niko drugi.

„I ja tebe volim“, promrmljala je, pre nego što je zaplakala. Jer je Alina isto tako, u dubini duše, bila sigurna da će ako ne počnu da govore otvoreno, istina biti zauvek izgubljena. To se već dešavalo. Sa svakim danom koji je prolazio, činilo se da sve što je bilo dobro i ispravno polako nestaje.

Kada je sledećeg jutra Alina sišla na doručak, teča Diter ju je čekao za kuhinjskim stolom. Umesto da joj dovikne svoj uobičajeni, veseli pozdrav, on je sedeo ćuteći, polako dobijući prstima po drvenom stolu. Tečino izduženo, mršavo lice bilo je bledo, plave oči mu behu zakrvavljene a bore oko usana dublje nego obično.

„Sedi“, rekao je on, glasom tako ostrim da ga je Alina odmah poslušala. „Dok si ti obavljala svoje jutarnje kućne poslove, posetio me je Fricov otac“, reče teča. „Her Mejer mi je rekao da si se juče posvađala sa Fricom. Zbog Nojmanovih.“

Alina je gledala kroz prozor da bi izbegla njegov optužujući pogled. Dva duga, uska konopca razapeta od stubova trema do hrastovog stabla u zadnjem dvorištu behu prepuna bluza, sukanja i pantalona koje je Alina okačila u zoru. Nadimali su se poput zastava naspram azurnog neba.

Teča Diter udari šakom po stolu, dovoljno jako da se pribor za jelo zatrese. „Sa čitavih sedamnaest godina, ti se svađaš sa pripadnikom Hitlerove omladine“, zagrme on, glasom tako dubokim da joj se koža naježila. „Da li ti to hoćeš da te uhapse?“ On ustade sa stolice i ushoda se po kuhinji.

Alina oseti bol u stegnutom grlu. Tečin strah je bio zarazan. Uzela je komad slanine sa poslužavnika i pokidala ga na dva dela pre nego što je spustila hrskave komade na svoj tanjir. Izgubila je apetit.

„Juče smo se posvađali“, odgovorila je oprezno, „ali nije bilo tako strašno.“ Nije spomenula Fricovog dragocenog Firera, nijednom. A hapšenja su se možda dešavala u Minhenu ili u Berlinu, ali ne i u uspavanim malim selima poput Badensburga, gde su se porodice oslanjale jedna na drugu da prežive.

„Her Mejer se umešao i uticao na svog sina zarad našeg prijateljstva. Rekao je da to više neće raditi.“ Teča je digao glas i prošao šakom kroz svoju prosedu kosu, razbarušivši je. „Preklinjao me je da te dozovem pameti, dete. Fric i Karin nameravaju da se sledeće godine presele u Minhen. Znaš li šta to znači?“

Obuzet besom, teča Diter se zadihao. Nekoliko puta se snažno i glasno zakašljao, nakon čega je ostao bez daha, a zatim se leđima naslonio na zid. Njegovi porumeneli obrazi činili su oštar kontrast belini zida.

Alina je uspaničeno začutala. Ako teča ne bude pazio, moglo bi da mu pozli.

Tetka Klaudija žurno je ušla u sobu u posljednjem trenutku. Bilo je jasno da je prisluškivala, jer su joj obrazi bili rumeni poput divljih jabuka a sive oči imale su boju njenog gvozdеног šporeta.

Mršteći se, tetka je s treskom spustila posudu sa kafom na sto. Tečnost se prolila po vezenom stolnjaku poput smeđe krvi.

Teća klonulo pride stolu i sede sa uzdahom.

Tetka ga poljubi u čelo. „Popij kafu i pročitaj novine, Dite-re“, rekla je i ispravila kragnu svoje košulje od batista. „Alina i ja ćemo ti spremiti tvoju omiljenu štrudlu.“

Alina odmahnu glavom. Nemoguće je da tetka misli ozbiljno.

„Čula si me, mlada damo“, reče tetka Klaudija, povukavši Alinu sa stolice. Alina prigušeno ciknu kad ju je tetka povelа u kuhinju.

Tetka je umesila testo za štrudlu pre zore i ostavila ga da odstoji dok su one prale rublje i spremale fil. Radile su u tišini, a Alina se nije bunila; nije želela da dodatno pogorša situaciju.

Ipak, nije mogla da se smiri dok joj se u misli vraćao Fricov ledeni pogled i prikrivene pretnje. Njegova okrutnost prema Karin i Nojmanovima – tako ružno ponašanje bilo bi nezamislivo pre godinu dana. Kako Karin može da se uda za njega?

Alina je iskalila svoj bes na sočnoj jabuci, isprskavši komadićima voća radnu površinu dok je silovito vadila semenke.

„Dobro je. Izduvaj se“, reče tetka Klaudija sa jetkim osmehom. Pokazala je na zgnječeno voće u Alininim rukama. „Kad završiš sa mučenjem te jabuke, razgovaraćemo, mirno, kao žena sa ženom.“

Dobro, sada je bila spremna da to raspravi. Klaudija Štraus nikada nije vikala da bi nešto naglasila. Ne, što je tetka bila mirnija, to je prestup bio ozbiljniji.

Tetka je spustila jušku testa na površinu stola posutu brašnom da je razvuče. „Tvoj teća i ja saosećamo sa svojim jevrejskim prijateljima. Ti to znaš“, rekla je tetka razborito. Žustrim

pokretima razvlačila je testo oklagijom. „Rekli smo ti da svoje simpatije zadržiš za sebe. Zbog toga si besna.“

Alina skloni vlažne šiške sa čela. „I postićena.“ *I tužna. I muka mi je. Licimeri smo, svi mi.* Nije želela više da se svađa, te je požurila da očisti lepljive prste od šećera. U ovoj kuhinji se, više nego u bilo kom drugom delu kuće, Alina uvek osećala voljeno i sigurno. Naučila je da sprema specijalno tetkino pečenje sa kiselim kupusom na prastarom gvozdenom šporetu i stotinama puta prala stari pod od hrastovine prema tetkinim preciznim merilima čistoće. Dve police od jelovine iznad sudopere bile su već iskrivljene od starosti i težine ljupkih plavo-svetložutih tanjirića, cvetnih čajnika i vaza, i desetine praznih tegli što će uskoro biti napunjene turšijom i zimnicom koje će im trebati tokom duge zime. Alinini prijatelji su uvek bili dobrodošli u tetkinoj kuhinji, a iz nje nijedan gost nije odlazio bez supe, hleba i putera, ili čaše mleka i tople štrudle.

Sada je sve to odlazilo u nepovrat.

Kad je Alina prišla stolu da pomogne tetki da razvlači testo, tetkine usne behu stisnute od brige. „Tvoj teča je u pravu. Imamo sreće što je her Mejer uticao na Frica. Stvari se menjaju, čak i u našem malom selu, i to ne nabolje.“ Tetka zavuče ruku ispod testa i diže glavu. „Hajde. Pomozi mi s testom.“

Alina pređe na suprotnu stranu stola i zavuče ruke ispod testa, podražavajući tetkine pokrete. Radile su u tišini, bez reči kružeći oko stola i razvlačeći testo prema spolja.

„Možda si u pravu“, reče konačno Alina.

„Možda?“, reče tetka, dižući oči ka nebesima. Zastala je i premazala testo uljem pre nego što su okrenule još jedan krug oko stola. „Da li stvarno veruješ da je pametno da se svađaš sa Fricom? Molim te, razmisli pre nego što nešto kažeš.“

Alina se opet seti Fricovog ledenog pogleda, i utroba joj se prevrne. „Postupila sam ispravno, mada nisam sigurna koliko je to bilo pametno.“

„To je već bolje“, reče tetka uzdišući. „Bar si mi dala tračak nade.“

Nastavile su da rade u tišini. Obišle su još dva kruga oko stola sve dok testo nije bilo tanko kao papir i razvučeno do ivica stola.

Alina zgrabi činiju sa filom od jabuka i poče da maže tanki sloj duž jedne ivice testa. Glupa kašika nikako nije prestajala da se trese te je Alina požurila, ali je fil padao na testo u neravnomernim grumenovima.

Tetka uze činiju i kašiku Alini iz ruku i spusti ih na radnu površinu. „Znam da se plašiš“, reče ona, hvatajući Alinu za bradu. Ugledavši saosećanje u tetkinim očima, Alina pozele da pobegne iz kuhinje. „Još kada si bila mala, uvek si se besno brecala kad bi se uplašila. Ali tvoj bes će imati teške posledice ako ne budeš u stanju da ovladaš njime.“

Alina pokuša da pobegne, ali tetka Klaudija je bila nepopustljiva. Svojim jakim, žuljevitim rukama stegla je Alinine i čvrsto ih držala. „Pričaj sa mnom. Reci mi zašto se plašiš.“

„Fric se ponašao kao čudovište. Maltretirao je juče Karin, zbog Nojmanovih. Naših prijatelja.“ Reči su pokuljale iz nje kao voda kad probije branu. „Ti, teča, Albert – vi hoćete da se pravim da je sve u redu, ali ne mogu to više da radim, ne mogu...“

Tetka je privuče sebi sa tihim uzvikom, obgrlivši je svojim bucmastim telom i utešnim mirisima kafe i testa za štrudlu.

„Plašim se da se naviknem da ovako živim“, promrmljala je Alina naslonjena na tetkin vlažni vrat. *Plašim se da ću poludeti, kao svi ostali.*

„I ja se plašim“, prošaputa joj tetka u kosu. „To je bolest, ta mržnja koju Firer gaji prema Jevrejima, a mržnja zagadi sve čega se dotakne.“

Alina se odmakne. „Zato sam se suprotstavila Fricu.“

Na tu tvrdoglavu opasku tetka je samo iskolačila oči. „Možeš li ikome da pomogneš ako završiš u zatvoru?“

„Ne“, izgovori Alina gušeći se.

„Ovo ne može biti tvoja borba“, reče tetka. „Niti bilo koje žene, kad smo već kod toga.“ Ona štipne Alinu za nos. „Hrabri moj mišiću, nisi više tako mala. Moraš da naučiš da pravilno rasuđuješ. Kada treba da pričaš, a kada da čutiš.“

Kada da priča? Da žene treba da čute dok muškarci ne čine ništa... to nije delovalo smisleno. Ali Alina nije želela da započne još jednu svađu, pa je držala jezik za zubima i uspela da klimne glavom.

„Tvoj teča Diter te još uvek smatra detetom, a ne mladom ženom što si već postala. On misli da ćeš slušati naređenja. Bog zna da je, kad je to u pitanju, uvek grešio.“ Tetka se nagnu prema njoj. „Ali mi se razumemo. Zar ne?“

Sklapajući oči, Alina još jednom klimnu glavom. Nije bilo važno što su je tetka i teča učili da uvek treba da postupi časno. Sve što su želeli od nje – sve što su svi od nje želeli, kako joj se činilo – bilo je ćutanje.

Tetka je sočno poljubi u oba obraza. „Tvom teči treba nešto da mu skrene pažnju. Popravićemo mu raspoloženje kada završimo štrudlu.“

Tetka Klaudija je smatrala da je dobra štrudla lek za svako zlo na svetu.

„Ne šalim se“, reče tetka, dok je Alina prevrtala očima. „Štrudla je ozbiljna stvar. Donesi mi susam dok je smotam.“ Ona munu Alinu da izađe iz kuhinje. „Idi.“

Uzdišući, Alina je otrupkala hodnikom do stepeništa što je vodilo u podrum. Na ulazu stepeništa visile su dve fotografije, i ona zastade i zagleda se u njih.

Prva je bila fotografija snimljena na dan njenog osmog rođendana. Sa osmehom u kojem je nedostajao poneki zub i sa raščupanim kikiricama, Alina je sedela na Zigiju, svom sivom poniju. Njeni tetka i teča stajali su pored nje, ona sa jedne a on sa druge strane ponija, tetka Klaudija je spustila ruku Zigiju na sapi, dok je teča Diter prebacio ruku Alini preko ramena.

Druga fotografija je bila jedina fotografija njenih roditelja koju je Alina imala. Njena majka Irena izgledala je egzotično u otmenom kostimu i čvrsto je držala Alinu povijenu u pelene. Njen otac Tomas ponosno se osmehivao obgrlivši rukom majku i bebu. Teča je uvek govorio da Alina ima majčine visoke jagodice i oštru bradu, mada je svetlu kosu i oči nasledila od očeve porodice.

Godinama je Alina preklinjala tetku i teču da joj kažu nešto više o njenim pravim roditeljima. *Tvoji otac i majka su te mnogo voleli*, odgovarali su oni uvek, *ali bolje je da ta priča ostane u prošlosti*. Sve dalje molbe susretale su se s ćutanjem i dugim, teškim pogledima od kojih bi Alina osetila težinu u stomaku. Pored toga da je Tomas bio tetkin mlađi brat, Alina je zasigurno znala samo još dve činjenice o Tomasu i Ireni Šenk: prvo, da su bili iz Berlina, i drugo, da su umrli kada su njoj bila tri meseca.

Alina nasloni glavu na hladan, grubo malterisani zid. *U ovoj kući ima previše tajni. I previše stvari o kojima nikad ne pričamo.*

DRUGO POGLAVLJE

ALINA

Sve se u Alininom životu rasplelo posle Karinine i Fricove svadbe.

Albert je otišao u Berlin nedelju dana posle tog venčanja, i mada joj je svakog dana pisao, njegova pisma nikada nisu izbrisala tupi bol u njenim grudima. On je oduvek bio čvrsti bedem koji je držao ravnotežu njenoj burnoj naravi, ali Alini je Albert nedostajao iz hiljadu različitih razloga – svog zadirkujućeg humora, zbog topline njegovih ruku oko njenog struka dok su plesali, čak i zbog svoje tvrdoglave potrebe da je štiti. Vratio se u Badensburg u julu na njen osamnaesti rođendan i Alina je, na oduševljenje svih, prihvatila njegovu bračnu ponudu. Međutim, Albertova pisma su od tada bila čudna. Nepotpuna. Umesto da opiše Alini sve pojedinosti o Berlinu za kojima je žudela, ta pisma su bila ispunjena uspomenama iz njihovog detinjstva, ili njegovim planovima za njihov zajednički život, nakon što se sledećeg leta venčaju.

Dok su nedelje prolazile, Alina je sve manje viđala svoje školske prijatelje. Karin je bila jedini izuzetak – pozivala je Alinu na ručak jednom nedeljno – ali je Alina osećala da se i među njima otvara sve veći jaz. Karin je sad bila udata žena,

koja je raskrstila sa detinjstvom. Činilo se da je prešla neki most koji je Alina nazirala, ali još nije kročila na njega.

Prema prećutnom dogovoru, njihovi ručkovi se nikada nisu produžavali do večere. Alina nije smela da veruje sebi kada je Fric u pitanju i uvek je odlazila pre nego što se on uveče vrati kući. Kad ga je Karin spominjala, uvek je govorila samo o tome šta će spremati za večeru ili o poslovima koje je on obavljao u kući. Nikad nisu spominjale kancelara Hitlera ni njihove planove da se presele u Minhen.

Sve te promene ostavile su Alinu u nemirnom limbu. Činila je sve što je mogla da se nečim zabavi tokom dana i svakodnevno je pomagala teći u vođenju knjižare. Kad je posla bilo malo, posvećivali su se Geteu, Dostojevskom i Dikensu, raspravljajući o prirodi dobra i zla u bezbednim okvirima stranica knjige. Nažalost, jedan od omiljenih romana teče Ditera, *Ein ausschweifender Mensch*,* više nije spominjan u njihovim razgovorima. Teča više nije hteo da raspravlja sa njom o politici, a Kesten je pobegao iz Nemačke još pre mnogo godina posle spaljivanja knjiga nakon kojeg su njegova dela, kao i dela Anštajna, Frojda i drugih jevrejskih autora, nestala s polica širom zemlje.

Uveče je Alina i dalje pisala, mada su joj mnoge njene priče izgledale besmislene i detinjaste. Ipak, prisilila je sebe da istraje i da čeka pravo vreme. Za godinu dana biće udata i živeće sa Albertom u Berlinu.

Krajem jula teču je mučio neprestani kašalj od kojeg mu se telo treslo i danju i noću. Alina više nije znala koliko se puta usred noći budila od njegovog kašljanja, a glas mu je posle prvih nedelju dana promukao. Tetka je to u početku pripisivala

* *Ein ausschweifender Mensch (Das Leben eines Tölpels)* (1929) [srp. Raskalašan čovek (Život budale)], poznati roman Hermana Kestena (*Hermann Kesten*, 1900–1996), nemačkog romanopisca i dramskog pisca, jednog od najvažnijih književnika u pokretu „Nove objektivnosti“ u Nemačkoj hiljadu devetsto dvadesetih. U njegovu čast od 1985. godine dodeljuje se književna nagrada *Hermann Kesten Medal*. (Prim. prev.)

letnjoj prehladi, a zatim alergiji. Isprobali su sve domaće lekove – obloge od senfa i od ribljeg ulja, čak i inhaliranje eukaliptusovim uljem da bi lakše disao – ali mu ništa nije pomoglo na duge staze.

Kad su mu pantalone postale široke, tetka je predložila da odu kod doktora Vajsa. Teča se smejao njenoj brizi i nastavio da radi. Rekao je da je i trebalo malo da oslabi, a osim toga, sad je turistička sezona. Nije mogao da dozvoli sebi da zatvori knjižaru ni na dan tokom najunosnijeg dela godine. Alina je tvrdila da može sama da vodi knjižaru, ali se teča nije složio s njom. Ne trebaju mu lekari. Sve je u redu.

Jedne noći krajem avgusta počeo je da iskašlja krv.

„Navukao si upalu pluća“, grdila ga je tetka. „Idemo ujutru kod lekara.“

Dijagnoza je stigla nedelju dana kasnije.

„Rak?“

Alina je blenula u tetku i teču preko stola, svesna sporih otkucaja zidnog sata dok je ta mrska reč visila u vazduhu.

Tetka i teča istovremeno klimnuše glavom. Saopštili su joj istinu najsirovijim rečima, ali delovali su mirno iako su im oči bile zakrvavljene.

Teča je primakao svoju stolicu i pružio Alini ruku. Bila je jaka i topla, a njegov stisak utešan, kao i uvek.

„Neću da brineš zbog mene, dete“, rekao je on. „Biće sve u redu.“

„Nemoj da je lažeš, Ditere. Nemoj kad je ovo u pitanju.“ Tetka Klaudijin glas zvučao je oštro, ali Alina nije bila sigurna da li je to od besa ili od straha. Prestravljeno je odvrtila glavu. Pogled joj je lutao po trpezariji tražeći nešto na čemu bi se zaustavio – nešto, *bilo šta*, što bi odagnalo paniku – i konačno se zaustavio na starom plakaru od hrastovine, ispunjenom vrednim dragocenostima: prefinjenim *Švarcenhamerovim* ružičastim porcelanom, letnjom kolekcijom, dovoljno posebnom da se čuva za praznike i za goste; teškim srebrnim svećnjacima

i kristalnim vazama koje je teča nasledio od svojih roditelja; i starinskim servisom za čaj poređanim na rukom vezene šustiklice koje je pravila njena baka, žena koja je umrla mnogo godina pre nego što se Alina rodila i koju je Alina znala samo po pričama koje je čula od tetke. Alina je posmatrala te predmete sa očajnički usredsređenom pažnjom sve dok joj teča nije ponovo stegao ruku.

Njegove plave oči zasuziše i on joj se nasmeši, a usne mu zadrhtaše. „Doktor Vajs je poslao moj rendgenski snimak specijalisti iz Kelna. Ništa se ne može učiniti. Ono vreme koje mi je preostalo provešću ovde, sa dve žene koje volim najviše na svetu.“

Alina plačući skoči i čvrsto ga zagrlji, priljubivši lice uz njegovu košulju i udišući tečin svež, začinski miris. Nana i duvan. Šta će sad da rade?

„Spremićemo mu nešto“, rekla je tetka kasnije te večeri, nabrajajući na prste omiljenu Diterovu hranu. „Štrudlu od jabuka. Čufte i špecle. Bečke šnicle.“ Pružajući Alini nož, ona odmahnu rukom ka stolu. „Počni da ljuštiš krompir.“

„Misliš li da će ga hrana izlečiti?“ Alina u neverici odmahne glavom, ali je ipak donela vreću krompira na sto.

„Hrana će pokazati tvom teči koliko ga volimo.“ Njena tetka otvori plakar, izvadi lonac i stavi ga na šporet. „Ljubav može da učini čuda.“

„Koliko mu je vremena ostalo?“ Kad je videla da joj tetka ne odgovara, Alini se zgrči utroba. „Šta je rekao doktor Vajs?“

Tetka je prišla sudoperi da napuni lonac vodom. „Doktori su dobri, ali oni ne razumeju božje vreme. Obećaj mi da ćeš pokušati da živiš u nadi. Moramo ispuniti ovu kuću nadom i ljubavlju prema njemu.“

„Koliko?“, ponovi Alina.